

Mišljenje Europskog odbora regija – Uloga socijalne ekonomije u obnovi gospodarskog rasta i borbi protiv nezaposlenosti

(2016/C 051/05)

Izvjestitelj: Luís GOMES (PT/EPP), gradonačelnik Vile Real de Santo António**PREPORUKE O POLITIKAMA**

EUROPSKI ODBOR REGIJA,

1. smatra da socijalna ekonomija predstavlja ključni čimbenik u društvenom i gospodarskom razvoju Europske unije, obuhvaćajući dva milijuna poduzeća, uključujući udruge, zadruge i uzajamna društva. Socijalna ekonomija stvara 11 milijuna radnih mjesta, što predstavlja 6 % aktivnog stanovništva i 10 % svih poduzeća europskog poduzetničkog sektora;
2. ističe da su institucije i subjekti socijalne ekonomije pokazali otpornost tijekom krize te na taj način, iako uz znatne poteškoće, doprinijeli većem blagostanju građana i očuvanju radnih mjesta, čak i kad druge organizacije i poduzeća nisu u tome uspjeli. To se obilježje posebno ističe u pogledu uključivanja osoba koje se suočavaju s posebnim teškoćama pri ulasku na tržište rada ili ponovnom uključivanju u njega;
3. smatra da se u mjerama nastavnim na Komunikaciju o jačanju socijalne dimenzije EMU-a, koju je Komisija usvojila 2012. godine, kao i na Paket mjera za socijalno ulaganje, usvojen 2013. godine, mora više uzeti u obzir doprinos socijalne ekonomije postizanju socijalnih ciljeva strategije Europa 2020.; također smatra da ulaganja u socijalnu ekonomiju trebaju imati svoje mjesto ne samo u Europskom fondu za strateška ulaganja, već i u Europskom socijalnom fondu i drugim fondovima EU-a jer često doprinose otvaranju kvalitetnih radnih mjesta za europske građane;
4. ističe da, s obzirom na svoju utemeljenost na suradnji i građanskom angažmanu pojedinaca koji tvore zajednice, inicijative socijalne ekonomije pridonose jačanju socijalne, gospodarske i teritorijalne kohezije, kao i povećanju razine povjerenja u cijelom EU-u, zahvaljujući angažmanu na svom matičnom području i povezanosti s njime, zbog čega tim inicijativama prijeti manja opasnost od preseljenja poslovanja te stoga svojim radnicima pružaju veću sigurnost, što su neki od elemenata njihova društveno odgovornog poslovanja;
5. pozdravlja važnost koja se pridaje socijalnoj ekonomiji u zakonodavstvu EU-a, npr. Uredbi (EU) br. 1304/2013 o Europskom socijalnom fondu, Uredbi (EU) br. 1301/2013 o Europskom fondu za regionalni razvoj ili Uredbi (EU) br. 1296/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o Programu Europske unije za zapošljavanje i socijalne inovacije i izmjeni Odluke br. 283/2010/EU o uspostavi Europskog mikrofinancijskog instrumenta za zapošljavanje i socijalnu uključenost – Progress. Također pozdravlja nove odredbe za programsko razdoblje ESIF-a 2014.–2020. kojima se socijalno poduzetništvo ubraja u potencijalne investicijske prioritete ESF-a i EFRR-a, jača partnerski pristup i pružaju mogućnosti za promicanje inicijativa utemeljenih na partnerstvu između socijalne ekonomije te lokalnih i regionalnih vlasti upotrebom instrumenata kao što je lokalni razvoj pod vodstvom zajednice;
6. podsjeća da organizacije socijalne ekonomije potiču sudjelovanje te solidarnost i poduzetnički duh svih građana, između ostaloga i onih koje gospodarski sustav gura na margine. Time se pridonosi pokretanju gospodarske aktivnosti koja donosi dodanu vrijednost i isplativost u slučaju poduzeća socijalne ekonomije, čak i u gospodarski slabijim sektorima;
7. ističe važnost poticanja građanskog sudjelovanja, kao i postupaka zajedničkog stvaranja na socijalnom području s pomoću dinamičnih partnerstava između javnog sektora, brojnih institucija socijalne ekonomije i privatnog sektora, posebice dijela privatnog sektora koji se odnosi na „socijalna poduzeća”, uz istodobno zauzimanje pristupa usmjerenog na društveno inovativne mjere i politike;

8. naglašava da javnost u nedovoljnoj mjeri prepoznaje poduzetničke kapacitete na području socijalne ekonomije – to je, između ostalog, posljedica nepostojanja kontakata među dionicima iz različitih regija i zemalja. Stoga su od presudne važnosti razmjena najboljih praksi, sklapanje partnerstava i uspostava sustava poticaja i financiranja u cilju promicanja poslovnih vještina, socijalnih inovacija i socijalnih ulaganja. To su preduvjeti veće privlačnosti i većeg uvažavanja socijalne ekonomije;

9. predlaže pridavanje veće važnosti istraživanju na području socijalne ekonomije u Europi, pri čemu se treba zalagati za izradu i širenje općih programa osposobljavanja na području socijalne ekonomije namijenjenih široj javnosti i posebice učenicima te specijaliziranih programa namijenjenih dionicima socijalne ekonomije i nezaposlenima, uz razvoj partnerstava između organizacija socijalne ekonomije, obrazovnih ustanova, ustanova za osposobljavanje te regionalnih i lokalnih vlasti;

10. podsjeća da regionalne i lokalne vlasti, države članice i EU moraju poticati partnerstvo i potporu razvoju novih instrumenata i novih mogućnosti socijalne podrške koje se neprestano otvaraju zbog napretka informacijskih i komunikacijskih tehnologija, uz unapređenje kvalitete i dostupnosti pruženih usluga, racionalizaciju troškova i doprinos stvaranju pozitivne slike o socijalnoj ekonomiji u široj javnosti;

11. potiče države članice da poduzmu mjere za olakšavanje rada poduzećima socijalne ekonomije jer ona zapošljavanjem skupina koje se smatraju marginaliziranima igraju važnu ulogu u rješavanju problema kao što su nezaposlenost i socijalna isključenost;

12. poziva Europsku komisiju da predstavi pravni okvir koji bi obuhvaćao skup zajedničkih definicija koje se odnose na različite europske oblike socijalne ekonomije poput zadruga, zaklada, uzajamnih društava i udruga kako bi se poduzećima socijalne ekonomije omogućilo da posluju na sigurnoj pravnoj osnovi i na taj način iskoriste prednosti unutarnjeg tržišta i slobodnog kretanja. Taj bi dokument trebao uključivati skup zajedničkih definicija. Te bi definicije mogle biti osnova za oblikovanje programa EU-a za partnerstvo s tim organizacijama kako bi se potpora mogla prilagoditi potrebama svih vrsta organizacija u cilju jačanja njihove uloge u promicanju zapošljavanja i poticanju lokalnog i regionalnog poduzetništva;

13. napominje da je pozitivna uloga institucija i subjekata socijalne ekonomije u borbi protiv nezaposlenosti i promicanju uključivog i održivog rasta posebice važna u regijama koje obilježavaju iseljavanje, naglo starenje stanovništva, manjak proizvodne dinamike i niska razina poduzetništva, posebice u ruralnim područjima. Na tim se područjima važnost socijalne ekonomije ne ogleda samo u zadovoljavanju lokalne potražnje za robom i uslugama socijalne prirode s obzirom na to da organizacije socijalne ekonomije predstavljaju malobrojne subjekte koji su udruživanjem dobrih namjera u stanju promicati poduzetnički duh i zadržati ili privući gospodarske subjekte koji mogu donijeti vrijednost endogenim resursima tih teritorija;

14. preporučuje promicanje suradnje između socijalne ekonomije i strukovnog obrazovanja na svim područjima te podupiranje razvoja školskih i studentskih zadruga kako bi se povećale mogućnosti zapošljavanja mladih i doprinijelo sprečavanju njihove nezaposlenosti. Imajući to u vidu, Odbor podržava i integraciju školskih i studentskih zadruga kao sudionika socijalne ekonomije te predlaže Europskoj komisiji i različitim državama članicama da zajedno rade na uključivanju zadrugarstva i socijalne ekonomije u poduzetničko obrazovanje u okviru državnih kurikulumata i nastavnih planova i programa u školama i ustanovama visokog obrazovanja;

15. smatra da je, kad god je to moguće i svim mogućim sredstvima, potrebno povećati potpore država i EU-a partnerstvima koja uključuju organizacije socijalne ekonomije u slabo naseljenim regijama, regijama s iznimno visokim pokazateljima nezaposlenosti i niskim stopama zapošljavanja osjetljivih društvenih skupina, regijama obilježenima siromaštvom i socijalnom isključenošću, kao i regijama od osobitog ekološkog značaja, u cilju promicanja njihove posebne uloge u stvaranju i zadržavanju vrijednosti u takvim regijama;

16. poziva Komisiju na fleksibilnost u primjeni propisa o državnim potporama za organizacije socijalne ekonomije, kao i na davanje podrške lokalnim i regionalnim tijelima vlasti pri razumijevanju i razmjernoj primjeni tih propisa te, kad je to moguće, na povećanje potpora koje države članice ili njihove lokalne i regionalne vlasti te EU dodjeljuju partnerstvima koja uključuju organizacije socijalne ekonomije;

17. pozdravlja nedavno usvajanje direktiva o javnoj nabavi i dodjeli ugovora o koncesiji (direktive br. 2014/24/EU, 2014/25/EU i 2014/23/EU), koje sadrže odredbe i socijalne kriterije između ostalog za promicanje socijalne uključenosti i socijalnih inovacija; poziva države članice da u tekućoj fazi prijenosa direktiva u nacionalno zakonodavstvo javnim naručiteljima omoguće da u potpunosti iskoriste posebne odredbe o rezerviranim tržištima i pojednostavljenim postupcima koje su utvrđene radi jačanja uloge dionika socijalne ekonomije kako na nacionalnoj tako i na regionalnoj ili lokalnoj razini. Štoviše, poziva institucije EU-a da prate provedbu tih pravila na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini te da nastave s raspravom o njihovu poboljšanju;
18. smatra da socijalna ekonomija može biti prikladan i vrlo učinkovit instrument za borbu protiv sive ekonomije i stvaranje gospodarske i društvene dodane vrijednosti;
19. smatra da je od ključne važnosti osloboditi potencijal socijalne ekonomije poboljšanjem pristupa dionika socijalne ekonomije različitim oblicima financiranja, poput europskih fondova, rizičnog kapitala, mikrokredita i skupnog financiranja (*crowdfunding*), kao i mobilizacijom dovoljnih financijskih sredstava na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini te na razini EU-a, pri čemu treba uskladiti nužnu razinu gospodarskih/financijskih uvjeta s općeprihvaćenim javnim interesom rada koji te organizacije obavljaju na terenu;
20. izražava žaljenje zbog činjenice da se u strategiji Komisije za jedinstveno digitalno tržište ne spominje socijalna ekonomija i da se samo letimično osvrće na nekomercijalnu ekonomiju dijeljenja, koja ima vrlo velik socijalni potencijal;
21. ističe nužnost poticanja kulture naknadnog praćenja u organizacijama socijalne ekonomije, uz unapređenje njihovih kapaciteta za mjerenje gospodarskih i socijalnih dimenzija vlastitog djelovanja te izvještavanje o njima, kao i uz razvoj metodologija i pokazatelja koji će biti u skladu s njihovim obilježjima i posebnostima. Iskustva s naknadnim praćenjem trebala bi se na različite načine razmjenjivati i učiniti dostupnima;
22. pozdravlja to što će Europska komisija uspostaviti višejezičnu digitalnu platformu – „europsku platformu za socijalne inovacije“ za poticanje razmjene informacija na području socijalnih inovacija, ali smatra da jedan dio te platforme mora biti posvećen socijalnoj ekonomiji;
23. predlaže Europskoj komisiji da osnuje odjel koji će se posebno baviti socijalnom ekonomijom jer se u sadašnjoj situaciji odluka o spajanju odjela unutar Glavne uprave GROW u svrhu osnivanja odjela „Clusters, social economy and entrepreneurship“ (Klasteri, socijalna ekonomija i poduzetništvo) ne čini primjerenom u odnosu na područje primjene i stvarno stanje socijalne ekonomije;
24. potiče institucije EU-a, države članice te lokalne i regionalne vlasti da sagledaju situaciju i potaknu širenje postojećih primjera novih oblika dijaloga, zajedničkog oblikovanja politika i njihove zajedničke provedbe putem partnerstava sastavljenih od lokalnih i regionalnih vlada, aktera socijalne ekonomije i drugih aktera;
25. smatra da je zbog izrazito lokalne (ili teritorijalne) prirode djelovanja većine organizacija socijalne ekonomije preporučljivo da EU i različite države članice promiču i potiču veću ulogu lokalnih i regionalnih vlasti u oblikovanju programa i politika socijalne ekonomije, kao i u njihovu povezivanju s različitim javnim politikama, kako bi se omogućilo ostvarivanje postavljenih ciljeva;
26. preporučuje Europskoj komisiji da državama članicama koje to još nisu učinile predloži da u najkraćem mogućem roku stvore i usvoje pravni okvir potreban za funkcioniranje i razvoj socijalne ekonomije nakon što se za taj sektor utvrdi jasna strategija.

Bruxelles, 3. prosinca 2015.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Markku MARKKULA